

Základná škola, Nábrežná ulica č. 845, 024 01 Kysucké Nové Mesto

Smernica RŠ č.015/2013

Účel organizačnej smernice:

Táto organizačná smernica upravuje podrobnosti o prevencii a riešení šikanovania žiakov v škole

Oblasť platnosti:

Organizačná smernica je záväzná pre všetkých pedagogických zamestnancov zamestnávateľa Základná škola, Nábrežná ulica č. 845, 02401 Kysucké Nové Mesto

Počet strán:

Počet príloh:

Gestorský útvar: Mgr. V. Bodóová Mgr. D. Čepelová	Schválil: PaedDr. Igor Drexler riaditeľ školy podpis:	Dátum schválenia: Dátum účinnosti:
---	--	---

Čl. 1

Všeobecné ustanovenia

(1) Šikanovanie sa v súčasnom období stáva vážnym problémom, ktorý sa prejavuje v školách a školských zariadeniach a ktorému je potrebné venovať neustálu pozornosť, a to z hľadiska preventívneho ako aj sankčného pôsobenia.

(2) Cieľom tejto smernice je vzhľadom na závažnosť šikanovania poskytnúť základné informácie zamestnancom, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese v ZŠ, Nábrežná ulica č. 845, Kysucké Nové Mesto o formách jeho prejavov, návrhoch na riešenie, spôsoboch ich preventívneho pôsobenia a o potrebe spolupráce s rodičmi žiakov a príslušnými inštitúciami.

Čl. 2

Charakteristika šikanovania

(1) Šikanovaním rozumieme akékoľvek správanie žiaka alebo žiakov, ktorých zámerom je ublíženie inému žiakovi alebo žiakom, prípadne ich ohrozenie alebo zastráňovanie. Ide o cielené a opakované použitie násilia voči takému žiakovi alebo skupine žiakov, ktorí sa z najrôznejších dôvodov nevedia alebo nemôžu brániť. Šikanovanie sa prejavuje v rôznych podobách, ktoré môžu mať následky na psychickom a fyzickom zdraví.

(2) Podstatnými znakmi šikanovania sú

- a) úmysel bezprostredne smerujúci k fyzickému alebo psychickému ublíženiu druhému,
- b) agresia jedného žiaka alebo skupiny žiakov,
- c) opakované útoky,
- d) nevyrovnaný pomer síl medzi agresorom a obeťou.

(3) Šikanovanie sa prejavuje v priamej podobe: fyzickými útokmi, urážlivými prezývkami, nadávkami, posmechom, tvrdými príkazmi agresora vykonať určitú vec proti vôli obeť, odcudzením vecí a pod.

(4) Šikanovanie sa môže prejavovať i v nepriamej podobe, napr. prehliadaním a ignorovaním obeť.

(5) Nepriame prejavy šikanovania:

- a) zhoršenie vzťahov v triede,
- b) vtieravé správanie agresora,
- c) utiahnuté správanie obeť,
- d) stráž pri dverách,
- e) žiak čaká, kým odídu ostatní zo školy,
- f) obeť stojí cez prestávku pri kabinete pedagóga,
- g) obeť sa bojí počas hodiny ísť na WC,
- h) zhoršenie správania obeť,
- i) zhoršenie prospechu obeť,

- j) zvýšená chorľavosť,
- k) rodičia vyslovia obavy zo šikanovania,
- l) obeť máva „náhodné“ zranenia,
- m) veci obete sú zrazu v neporiadku.

(6) Šikanovanie sa môže uskutočňovať aj medzi žiakmi v triede či výchovnej skupine a odohráva sa najmä v čase prestávok, cestou do školy a zo školy alebo v čase mimo vyučovania.

(7) Škola, rovnako ŠKD (ďalej len „škola“) zodpovedá za deti a žiakov v čase vyučovania a školských akcií (§ 49 zákona č. 29/1984 Zb. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon) v znení neskorších prepisov, najmä čl. 3, čl. 16, čl. 19 a čl. 29 Dohovoru o právach dieťaťa a podľa pracovného poriadku školy).

(8) Šikanovanie nesmie byť zamestnancami školy v žiadnej miere akceptované a pedagóg musí šikanovanie medzi žiakmi bez meškania riešiť a každej jeho obeť poskytnúť okamžitú pomoc.

(9) Z hľadiska priestupkového zákona¹⁾ môže šikanovanie žiakov napĺňať skutkovú podstatu priestupkov. Môže ísť predovšetkým o priestupky proti občianskemu spolunažívaniu a priestupky proti majetku.

(10) Zodpovedným za priestupky je ten, kto v čase jeho spáchania dovŕšil pätnásť rok svojho veku. Ak spácha priestupok osoba, ktorá v čase jeho spáchania dovŕšila pätnásť rok a neprekročila osemnásť rok svojho veku, zaraďuje sa do kategórie „mladistvých“.

(11) Z hľadiska trestného zákona²⁾ môže šikanovanie žiakov napĺňať i skutkovú podstatu trestných činov. Trestný zákon definuje trestný čin ako prečin a zločin. Môže ísť najmä o trestný čin ohovárania, nebezpečného vyhrážania, ublíženia na zdraví, obmedzovania osobnej slobody, nátlaku, vydierania, lúpeže, hrubého nátlaku, krádeže alebo poškodzovania cudzej veci, neoprávneného užívania cudzej veci.

(12) Páchatelom trestného činu je ten, kto trestný čin spáchal sám. Za spolupáchatelstvo trestného činu sa považuje, ak bol trestný čin spáchaný spoločným konaním dvoch alebo viacerých osôb.

(13) Trestne zodpovedný je ten, kto v čase spáchania činu dovŕšil štrnásť rok svojho veku. Osoby, ktoré v čase spáchania trestného činu dovŕšili štrnásť rok a neprekročili osemnásť rok svojho veku sa podľa trestného zákona zaraďujú do kategórie „mladistvých“.

(14) Učiteľ alebo vychovávateľ, ktorému bude známy prípad šikanovania a neprijme v tomto smere žiadne opatrenie, sa vystavuje riziku trestného postihu. Takýmto konaním môže pedagogický zamestnanec napĺňať i skutkovú podstatu trestného činu neprekazenia trestného činu, neoznámenia trestného činu alebo ublíženia na zdraví a to tak, že inému z nedbanlivosti ublíži na zdraví tým, že poruší dôležitú povinnosť vyplývajúcu z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie, alebo uložení

¹⁾ Zákon č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších prepisov.

²⁾ Zákon č.300/2005 Zb. Trestný zákon.

mu podľa zákona.

Čl. 3

Ciele školy

- ... snažiť sa vytvoriť prostredie obmedzujúce vznik šikanovania
- ... vhodnými prostriedkami zabrániť jeho trvaniu
- ... vytvárať pozitívnu klímu v triede, v celej škole - budovať kladné medzilľudské vzťahy,
- ... viesť žiakov k zodpovednosti za správanie, uvedomovanie si dôsledkov správania
- ... podporovať vhodnými spôsobmi zdravie, zdravý životný štýl
- ... učiť žiakov viesť priateľskú komunikáciu medzi sebou, komunikáciu medzi žiakmi a pedagógmi, viesť ich k slušnému a úctivému spôsobu vyjadrovania sa, vzájomného oslovovania
- ... zapájanie rodičov do diania v škole, informovať ich o dianí v triede, škole
- ... podporovať u žiakov vhodné využívanie voľného času

Čl. 4

Spôsoby prevencie šikanovania

- (1) Základným preventívnym opatrením školy je osvojiť si základný princíp „Sme škola, kde sa šikanovanie netoleruje v žiadnych podobách !“
- (2) Je dôležité, aby sa s podstatou, formami a nebezpečnými dôsledkami šikanovania ako antisociálneho správania jednotlivcov i skupín oboznámili všetci žiaci, zamestnanci škôl a školských zariadení, školskí inšpektori a rodičovská verejnosť. Pre žiakov, pedagogických zamestnancov i rodičov je potrebné vedieť, že tieto formy správania nie sú neškodným humorom a zábavou, mali by sa oboznámiť predovšetkým s negatívnymi dôsledkami šikanovania, a to tak pre jeho obeť, ako i pre agresorov. Za zvlášť nebezpečné je potrebné považovať tendenciu podceňovať počiatkové prejavy šikanovania.
- (3) Dôležité aktivity školy sa nedajú spájať len s vyučovacími predmetmi, ale sa týkajú všetkých činností a situácií v škole, v ktorých sa žiak učí prijímať všeobecné hodnoty spoločnosti, identifikovať sa s nimi a konať v ich duchu v každodennom živote.
- (4) Podpora ďalšieho vzdelávania pedagogickým zamestnancom v tejto oblasti podľa vhodných akreditovaných programov, vzdelávanie výchovného poradcu, koordinátora prevencie,
- (5) V rámci účinnej prevencie šikanovania je dôležité najmä:
 - a) vytvoriť pozitívnu klímu v škole,
 - b) navodiť úzku spoluprácu medzi žiakmi, zamestnancami školy, rodičmi a jasne vymedziť možnosti oznamovať aj zárodky šikanovania (pri zachovaní dôvernosti takýchto oznámení),

- c) vo vnútornom poriadku školy jasne stanoviť pravidlá správania vrátane sankcií za ich porušenie, viesť písomné záznamy o riešení konkrétnych prípadov šikanovania,
- d) zaistiť v súlade s pracovným poriadkom zvýšený dozor pedagogických zamestnancov cez prestávky, pred začiatkom vyučovania, po jeho skončení i v čase mimo vyučovania žiakov a chovancov, a to najmä v priestoroch, kde k šikanovaniu už došlo alebo by k nemu mohlo dochádzať,
- e) oboznámiť pedagogických zamestnancov so systémom školy pre oznamovanie a vyšetrovanie šikanovania, zvyšovať informovanosť pedagogických zamestnancov,
- f) informovať pedagogických zamestnancov, žiakov, aj rodičov o tom, čo robiť v prípade, keď sa dozvedia o šikanovaní (napr. umiestniť na prístupné miesto kontakty a telefónne číslo na inštitúcie, ktoré sa problematikou šikanovania zaoberajú),
- g) zabezpečiť vzdelávanie v oblasti prevencie šikanovania najmä triednych učiteľov, koordinátorov prevencie a výchovných poradcov,
- h) spolupracovať s odborníkmi z príslušného Centra pedagogicko – psychologického poradenstva a prevencie (ďalej len „CPPPaP“), resp. ďalšími odbornými pracoviskami poradenských a preventívnych služieb v regióne,
- j) zaangažovať do riešenia a do prevencie šikanovania aj žiacke školský parlament

Čl. 5

Metódy riešenia šikanovania

- (1) Odhalenie šikanovania býva niekedy veľmi ťažké i pre skúseného pedagóga. Najzávažnejšiu negatívnu úlohu pri jeho zisťovaní hrá strach (alebo snaha o utajenie) u obetí, ale aj agresorov a ďalších možných účastníkov.
- (2) Pre vyšetrovanie šikanovania sa odporúča nasledovná stratégia
 - a) zaistenie ochrany obetiam,
 - b) rozhovor s deťmi, ktoré na šikanovanie upozornili, rozhovor s obeťou, s agresormi,
 - c) nájdenie vhodných svedkov, individuálne, prípadne konfrontačné rozhovory so svedkami (nikdy nekonfrontovať obeť a agresorov),
 - d) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
 - e) kontaktovanie CPPPaP alebo diagnostické centrum (ďalej len „DC“),
 - f) využitie anonymnej dotazníkovej metódy (minimálne jedenkrát v školskom roku)
- (3) Pri výskyte skupinového násillia voči obeť sa odporúča nasledovný postup
 - a) okamžitá pomoc obeť,

- b) dohoda riaditeľa školy s pedagogickými zamestnancami na postupe vyšetrovania,
- c) vlastné vyšetrovanie,
- d) zabránenie nožnej krivej výpovede agresorov, ich izolácia bez možnosti dohodnúť sa na spoločnej výpovedi,
- e) pokračujúca pomoc a podpora obeť,
- f) nahlásenie prípadu polícii,
- g) kontaktovanie rodičov alebo zákonných zástupcov,
- h) kontaktovanie CPPPaP a DC a pod.

Čl. 6

Opatrenia na riešenie situácie

- (1) Z opatrení pre obeť možno použiť
 - a) odporúčanie rodičom obeť vyhľadať individuálnu odbornú starostlivosť CPPPaP
 - b) informovanie a poradenstvo pre rodičov obeť.
- (2) Z bežných opatrení pre agresorov možno použiť
 - a) odporúčenie rodičom agresorov vyhľadať odbornú starostlivosť CPPPaP
 - b) zníženie známky zo správania,
 - c) preloženie žiaka do inej triedy
 - d) výchovné opatrenia – napomenutie a pokarhanie triednym učiteľom, pokarhanie riaditeľom školy; využitie ochranného opatrenia
- (3) V mimoriadnych prípadoch sa môžu použiť ďalšie opatrenia
 - a) odporúčanie rodičom umiestniť žiaka na dobrovoľný diagnostický pobyt do miestne príslušného DC, prípadne do liečebno-výchovného sanatória,
 - b) oznámenie príslušnému Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálno-právna ochrana detí za účelom využitia nutných výchovných opatrení v prospech maloletého v zmysle zákona č. 195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, v znení neskorších predpisov
 - c) oznámenie príslušnému útvaru Policajného zboru SR, ak došlo k závažnejšiemu prípadu šikanovania, pri ktorom je podozrenie, že bol spáchaný trestný čin alebo čin inak trestný (u maloletých).

Za povinnosti uvedené v predchádzajúcich dvoch článkoch sú zodpovední všetci pedagogickí zamestnanci školy,

- a) ktorí realizujú vyučovací a výchovný proces ,
- b) ktorí vykonávajú počas prestávok pedagogický dozor na chodbách a v školskej jedálni
- c) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas školských akcií rôzneho druhu (školské

výlety, kurzy, exkurzie, kultúrne podujatia, športové podujatia a ďalšie školské akcie),
d) ktorí vykonávajú pedagogický dozor počas záujmových krúžkov, ak sa realizujú v priestoroch školy alebo sú organizované školou

Čl. 7

Spolupráca školy s rodičmi žiakov

Pri podozrení na šikanovanie žiaka je potrebná spolupráca vedenia školy, koordinátora prevencie, prípadne výchovného poradcu a ďalších pedagogických zamestnancov tak s rodinou obete, ako aj s rodinou agresora. Nedá sa však predpokladať, že rodičia budú vždy hodnotiť situáciu objektívne, preto sa odporúča upozorniť ich na to, aby si všímali možné príznaky šikanovania a ponúknuť im pomoc. Pri pohovore s rodičmi majú dbať pedagogickí zamestnanci na taktný prístup a najmä na zachovanie dôvernosti informácií.

Čl. 8

Spolupráca školy s ďalšími inštitúciami

(1) V rámci prevencie šikanovania a pri jeho riešení je dôležitá spolupráca s CVPP, PPP, ako aj s ďalšími inštitúciami a orgánmi.

(2) Je dôležité riadiť sa opatreniami a odporúčaniami Štátnej školskej inšpekcie a CVPP, PPP.

(3) Pri podozrení, že šikanovanie naplnilo skutkovú podstatu priestupku alebo trestného činu, je riaditeľ školy povinný oznámiť túto skutočnosť príslušnému útvaru Policajného zboru SR.

(4) Školy sú povinné bez zbytočného odkladu oznámiť orgánu sociálno-právnej ochrany skutočnosti, ktoré ohrozujú žiaka, alebo že žiak spáchal trestný čin, prípadne opakovane páchal priestupky.

Článok 9

Záverečné ustanovenie

1. Všetci pedagogickí zamestnanci a odborní zamestnanci, nepedagogickí zamestnanci školy boli s touto smernicou oboznámení na pracovnej porade dňa 2.9.2013

2. Smernica o prevencii a riešení šikanovania žiakov v škole je prístupná všetkým zamestnancom a je záväzná pre všetkých zamestnancov školy. Jej porušenie sa posudzuje ako porušenie pracovnej disciplíny.

4. Táto Smernica o prevencii a riešení šikanovania žiakov v škole nadobúda účinnosť dňom 2.9.2013

V Kysuckom Novom Meste

vypracoval PaedDr. Igor Drexler, riaditeľ školy

Dňa 27.8.2013

